

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата економічних наук, доцента кафедри Підприємництва і права, Полтавський державний аграрний університет, **Яснолоб Ілони Олександрівни** на кваліфікаційну роботу **Гука Ярослава Володимировича** на тему: *«Альтернативна енергетика як фактор ефективного розвитку сільських територій»* на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Актуальність теми дослідження та її зв'язок із напрямками науково-дослідних робіт

Основними факторами розвитку сільських територій України є інфраструктурні, економічні та соціальні чинники. Розвиток енергетичної інфраструктури є важливим для забезпечення доступу сільського населення до розширених можливостей господарювання, диверсифікації сільського та домашнього господарства. Це сприяє покращенню якості життя, зменшенню міграційних потоків до міських територій та стимулює економічний розвиток сільських територій. Крім того, важливими факторами є підтримка аграрного сектору, розвиток малого та середнього бізнесу, а також залучення інвестицій у сільське господарство, що сприяє підвищенню виробничих потужностей та рівня доходів населення.

Однією з основних переваг альтернативної енергетики є її екологічність. Виготовлення енергії за допомогою відновлюваних джерел не супроводжується викидами шкідливих речовин в атмосферу, що сприяє зменшенню забруднення довкілля. В сільських районах, де сільське господарство є основною галуззю, це особливо важливо, адже чисте навколишнє середовище має безпосередній вплив на здоров'я людей і якість аграрної продукції.

Іншим важливим аспектом є енергетична безпека. В умовах глобальних змін клімату та нестабільності на енергетичних ринках, забезпечення сільських територій власними джерелами енергії може стати гарантією стабільності енергопостачання. Зменшення залежності від імпортованого палива дозволяє

країнам та регіонам бути менш вразливими до зовнішніх економічних чи політичних потрясінь.

На сучасному етапі розвитку сільських територій, аспект становлення енергетики є одним із пріоритетів з врахуванням використання в інфраструктурі ВДЕ.

Отже обрана для дослідження тематика є актуальною та незаперечно заслуговує увагу в сучасних науковців, спеціалістів даної галузі, представників органів місцевого самоврядування.

Представлена наукова робота є завершеним дослідженням, виконана відповідно до тематики наукових досліджень навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів «Формування стратегії та пріоритетів інноваційного розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації» Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (номер державної реєстрації №0114U007032) та до тематики науково-дослідних робіт кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування ЗВО «Подільський державний університет», зокрема науково-дослідної теми: «Удосконалення системи управління розвитком суб'єктів господарювання та сільських територій» (номер державної реєстрації 0123U103852).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Проаналізувавши результати дисертаційної роботи Гука Ярослава Володимировича «Альтернативна енергетика як фактор ефективного розвитку сільських територій», можна зробити висновок, що протягом проведення досліджень, дисертант зміг поєднати теоретичні та прикладні методи досліджень, використавши теоретико-методичні й прикладні розробки вітчизняних та закордонних фахівців щоб сформулювати висновки та пропозиції, які в подальшому мали місце в застосуванні різними установами та організаціями. В роботі використані нормативно-правові акти та установчі документи, які дали можливість досліджуваній галузі існувати в правовому полі. Також в роботі було використано достатній статистичний масив інформації, що дозволив проаналізувати можливість розвитку альтернативної енергетики в

Україні в цілому та в окремо виділеному регіоні. Також в роботі використано ряд методів для виконання поставлених завдань наукового дослідження а саме: метод аналізу та синтезу, статистичний метод, історичний метод, метод соціологічного опитування, метод порівняння та експертної оцінки.

Наукова новизна положень і отриманих результатів

Матеріал, який поданий в дисертаційній роботі є структурований та в повній мірі розкриває тему роботи «Альтернативна енергетика як фактор енергетичного розвитку сільських територій».

У ході виконання дисертаційної роботи отримано такі результати:

удосконалено:

- понятійний механізм та сутнісне наповнення визначень та понять альтернативної та відновлюваної енергетики, вивчення еволюційного аспекту розвитку альтернативної енергетики та його систематизації;
- організаційний алгоритм розбудови енергетичної інфраструктури на сільських територіях за рахунок оборонних заходів в умовах російської військової агресії.

набули подальшого розвитку:

- обґрунтування запровадження передового досвіду діяльності підприємств, що виробляють альтернативну енергетику на сільських територіях як галузі, що сприяє розвитку «зеленої» економіки;
- систематизація наукових підходів до вивчення особливостей упровадження альтернативної енергетики на теренах сільських громад, удосконалення інфраструктури села завдяки альтернативній енергетиці
- обґрунтовано методику оцінки впливу на розвиток альтернативної енергетики в селі за допомогою освітніх, дорадчих та громадських організацій, виробництво альтернативної енергетики на сільських територіях.

Обґрунтованість та вірогідність наукових результатів забезпечується коректністю постановки завдань, застосуванням статистичних та експертних методів дослідження.

Практичне значення отриманих результатів. Результати, що представлені в науковій роботі здобувача набули подальшого використання на

практичній площині організацій та установ, довідки та супроводжуючі документи представлені автором. Все що в своїй роботі запропонував дисертант використано Більче-Золотецькою ОТГ при написанні стратегії розвитку ОТГ (довідка № 489 від 14.11.2024). Доробок автора також використано при розробці програми розвитку сільських територій у сфері організації енергетичної інфраструктури в Чортківській ОТГ (довідка № 42/06-24 від 18.09.2024). Одержані результати дисертаційного дослідження здобувача використані при розробці плану роботи на 2023-2024 р. «Хмельницькобленерго» м. Городок, а також доробок автора був використаний при написанні програми та стратегії розвитку сільських територій Львівської області, (довідка видана Львівською обласною адміністрацією).

Практичне значення виконаного дослідження

В своїй роботі здобувач приділив значну увагу вивченню державних напрямків стимулювання та розвитку альтернативної енергетики на сільських територіях. (43с.-47с.). Також значну увагу приділив вивченню еволюційних аспектів розвитку альтернативної енергетики в Європі з врахуванням імплементаційних факторів розвитку та становлення альтернативної енергетики для різних регіонів України (24с.-26с.).

Наступний етап дослідження був обраний здобувачем для того щоб показати позитивний та негативний вплив альтернативної енергетики на екологізацію сільських територій та місце альтернативної енергетики в секторі народного господарства, що орієнтується на «зелену» економіку В другому розділі автор показує позитивний вплив альтернативної енергетики на «зелену» економіку України, стимулювання її розвитку за допомогою застосування енергозберігаючих технологій та впровадження «зеленого» тарифу. (53с.-57с.).

Наступним етапом дослідження стали можливі для використання на сільських територіях відновлювальні джерела енергії та ті, які вже активно використовуються. (62с.-68с.)

Автор зосередив свою увагу на вивченні наявної інфраструктури альтернативної енергетики в Тернопільській області де найбільшу популярність має сонячна енергетика (75с.-77с.)

Заслуговує на увагу аналіз та вивчення впливу ГО на розвиток альтернативної енергетики в Тернопільській області, а також можливий вклад ГО в розробку тіла проєкту, де передбачено розвиток енергетичної інфраструктури з врахуванням альтернативної енергетики. (112с.-113с.)

Загалом проведений SWOT-аналіз та показаний приклад застосування даного інструменту у стратегічному плануванні та розробці проєктів.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

Основні наукові положення дисертаційної роботи представлені здобувачем, опубліковано в 8 наукових працях з них 1 стаття у періодичному науковому виданні, що індексується у наукометричній базі Scopus, 4 статті у наукових фахових виданнях України, 3 тези доповідей за матеріалами конференцій.

Опубліковані здобувачем праці відображають зміст дисертації та їх кількість та обсяг дають авторові право публічного захисту наукової роботи.

Структура та обсяг дисертації

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків і за обсягом становить 160 сторінок, що містить 10 таблиць, 27 рисунків, 170 найменувань у списку літературних джерел, 11 додатків.

Дотримання принципів академічної доброчесності

Представлена робота та наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, не містять порушень академічної доброчесності. Посилання на джерела інформації у тексті дисертації оформлено відповідно до вимог.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

В цілому робота написана з дотриманням існуючих вимог, має цілісну структуру і є завершеним науковим дослідженням. Проте, не всі положення дисертації є беззаперечними і тому можна висловити окремі зауваження та дискусійні положення:

1. У вступі при описі методів дослідження варто б було не просто перерахувати методи які були використані при дослідженні, а й вказати які саме результати були забезпечені даними методами наукових досліджень.
2. Автору варто би було зосередити свою увагу на аналізі саме тих сільських регіонів де найбільше розвивається альтернативна енергетика та порівняти їх з аналогічними сільськими громадами в Польщі, Румунії або Чехії, в свою чергу автор в підрозділі «2.3. Стан та вплив розвитку альтернативної енергетики на сільських територіях» детально описав можливості розвитку альтернативної енергетики на прикладі Тернопільської області, яка активно розвивається в даному напрямку господарювання.
3. Робота виграла б від того, якби автор продемонстрував прогностні показники динаміки саме на основі розвитку альтернативної енергетики в селах Тернопільської області, якщо вже область була вибрана за основу досліджень. Автор показав прогностні показники загалом по Україні на С. 63, в порівнянні можна було б висвітлити прогностні показники по базовій Тернопільській області.
4. В представленому автором на С. 88., Рис. 31, комплексному підході до початку реалізації проєкту з врахуванням еколого-економічних показників, можна було б назву даного підходу сформулювати трохи по іншому, варто додати фактори, які мотивуватимуть інвесторів до співпраці використання екологічної складової реалізації з врахуванням поствоєнного відновлення галузі з акцентом на європейські екостандарти.
5. В третьому розділі на С. 106 в таблиці 3.4, можна також було дослідити відсоток створених громадських організацій у відношенні до загальноукраїнських показників, які вказані в додатку 7.

Проте зауваження мають дискусійний та рекомендаційний характер і не знижують загального високого рівня та позитивної оцінки дисертаційної роботи Гука Я.В.

Загальний висновок

Наукова робота Гука Ярослава Володимировича на тему: «Альтернативна енергетика як фактор ефективного розвитку сільських територій» має достатній теоретичний, методичний та практичний рівень, послідовне та логічне представлення матеріалу, необхідну повноту розкриття виконаних розробок, є завершеною, цілісною, самостійно виконаною науковою працею.

За ступенем наукової новизни, практичним і теоретичним значенням отриманих результатів, структурою, стилем викладення матеріалу дисертаційна робота відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (у чинній редакції) та вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами від 31 травня 2019 р.), а її автор Гук Ярослав Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент

кафедри Підприємництва і права,

Полтавський державний

аграрний університет

Ілона Олександрівна Яснолоб

